

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Наказ Міністерства освіти і науки,  
молоді та спорту України  
29 березня 2012 року № 384  
Форма № Н - 3.04

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

**Кафедра рисунку**



**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Перший проректор ХДАДМ

О.В. Соболев

2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Академічний рисунок**

першого рівня вищої освіти

Галузь знань - *02 «Культура і мистецтво»*

Спеціальність - *022 «Дизайн»*

Освітньо-професійні програми - *«Графічний дизайн»,  
«Мультимедійний дизайн»,  
«Промисловий дизайн»*

Факультет - *«Дизайн»*

Форма навчання - *денна, заочна*

Робоча програма з навчальної дисципліни «Академічний рисунок» для студентів першого рівня вищої освіти, спеціальності «Дизайн», за освітньо-професійними програмами: «Графічний дизайн», «Мультимедійний дизайн», «Промисловий дизайн».

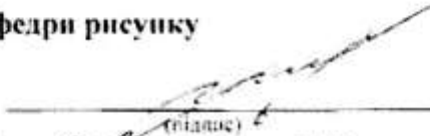
25 " листопада 2019 року 19 с.

**Розробники:** старший викладач Чеботов І П

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри рисунку


Протокол від " 14 " листопада 2019 року № 9

**Зав. кафедри рисунку**

Проф.  (Хоменко О.В.)  
(підпис) (прізвище та ініціали)  
" 20 " листопада 2019 року

**Узгоджено:**

Декан факультету «Дизайн»  /Н.Ф. Сбітнєва/

Завідувач навчального відділу ХДАДМ  /Г.О. Жернокльова/

**Схвалено:**

Методичною радою ХДАДМ

Протокол № 19-04 від 05.06. 2019 р.

## **АНОТАЦІЯ**

### **до навчальної дисципліни «Академічний рисунок»**

Рисунок – це фундаментальна дисципліна для виховання митця. Рисунок допомагає в розвитку просторового мислення, уявляє собою ключову роль у тренуванні зору, що абсолютно необхідно для вивченні образів навколишнього світу.

Для дизайнерів рисунок – це невід’ємна частина творчого розвитку, оскільки її виразними засобами є колір, тон, лінія, пляма, фактура, тон. Академічний рисунок втілює у собі вимогу вирішення композиції, що також необхідно для формування творчого мислення. В академічному рисунку, в задачі котрого входить використання законів перспективи та знання анатомії тіла людини, необхідно виразити й схильність до точної передачі оточуючої середи. Для грамотного ведення рисунку необхідна послідовність та конструктивно-аналітичний підхід. Також треба пам’ятати про те, що рисунок – це своєрідна площина для випробувань з опорою на традиції реалістичної школи.

## **АННОТАЦИЯ**

### **к учебной дисциплине «Академический рисунок»**

Рисунок - основополагающая дисциплина для воспитания художника. Только через рисунок студент может развить пространственное мышление, натренировать глаз и полноценно изучит природу вещей, представленную через перцептивное восприятие.

Требования к учебному рисунку предъявляются такие, что студенту приходится решать также и композиционные задачи, что также помогает в развитии художественного мышления. В академическом рисунке, в задачи которого входит использование законов перспективы и анатомического знания тела человека, необходимо выразить приверженность в точности передачи видимого мира. Для грамотного ведения рисунка необходима последовательность и конструктивно-аналитический подход. В учебном рисунке абсолютно необходимо умение переключаться от частного к общему и от общего к частному. Нужно так же не забывать, что рисунок – это своеобразное поле для эксперимента с опорой на традиции реалистической школы.

## **Annotation**

### **to the subject “Drawing”**

Drawing is a fundamental discipline in the artist’s education. Drawing is very important in development of spatial reasoning, paying close attention to the appearance of objects as they are to our eye.

Compositional issues seem to be of a great significance in the drawing, so that the academic drawing requirements overlap with any visual artists’ and designers’ professional interests. The drawing which is supposed to express and study the images of the world includes the strong understanding of visual perspective and surface anatomy. The order and the dialectical process from the whole to the detail and vice versa is academic drawing benchmark, which also includes the analytical understanding of structural layout.

In addition to the embodiment of traditional realistic principles student should develop in drawing the approach of his own.

## 1. Опис навчальної дисципліни «Академічний рисунок»

| Найменування показників  | Галузь знань, спеціальність, назва ОПП, рівень вищої освіти   | Характеристика навчальної дисципліни |                       |
|--|---|--------------------------------------|-----------------------|
|  |   | денна форма навчання                 | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3   | Галузь знань:<br><b>02 «Культура і мистецтво»</b><br>Спеціальність:<br><b>022 Дизайн</b>                                    | Нормативна                           |                       |
| Модулів – 2  | Освітньо-професійні програми:<br><b>«Графічний дизайн»</b><br><b>«Мультимедійний дизайн»</b><br><b>«Промисловий дизайн»</b> | <b>Рік підготовки:</b>               |                       |
| Загальна кількість годин - <b>90</b>   |   | 1                                    | 1                     |
|  |   | <b>Семестр</b>                       |                       |
|  |   | 1                                    | 1                     |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних - <b>3</b><br>самостійної роботи студента – <b>3</b> | Перший рівень вищої освіти  | <b>Лекції</b>                        |                       |
|  |   | -                                    | -                     |
|  |   | <b>Практичні</b>                     |                       |
|  |   | 45 год.                              | 12 год.               |
|  |   | <b>Самостійна робота</b>             |                       |
|  |   | 45 год.                              | 78 год.               |
|  |   | Вид контролю: <b>перегляд</b>        |                       |

| Найменування показників  | Галузь знань, спеціальність, назва ОПП, рівень вищої освіти   | Характеристика навчальної дисципліни |                       |
|--|---|--------------------------------------|-----------------------|
|  |   | денна форма навчання                 | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3   | Галузь знань:<br><b>02 «Культура і мистецтво»</b><br>Спеціальність:<br><b>022 Дизайн</b>                                    | Нормативна                           |                       |
| Модулів – 2  | Освітньо-професійні програми:<br><b>«Графічний дизайн»</b><br><b>«Мультимедійний дизайн»</b><br><b>«Промисловий дизайн»</b> | <b>Рік підготовки:</b>               |                       |
| Загальна кількість годин - <b>90</b>   |   | 1                                    | 1                     |
|  |   | <b>Семестр</b>                       |                       |
|  |   | 2                                    | 2                     |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних - <b>3</b><br>самостійної роботи студента – <b>3</b> | Перший рівень вищої освіти  | <b>Лекції</b>                        |                       |
|  |   | -                                    | -                     |
|  |   | <b>Практичні</b>                     |                       |
|  |   | 45 год.                              | 12 год.               |
|  |   | <b>Самостійна робота</b>             |                       |
|  |   | 45 год.                              | 78 год.               |
|  |   | Вид контролю: <b>перегляд</b>        |                       |

**Примітка:** співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 1 сем. та 2 сем. для денної форми навчання – **50/50%**; для заочної форми навчання – **15/85%**

### Опис навчальної дисципліни «Академічний рисунок»

| Найменування показників  | Галузь знань, спеціальність, назва ОПП, рівень вищої освіти   | Характеристика навчальної дисципліни |                       |
|--|---|--------------------------------------|-----------------------|
|  |   | денна форма навчання                 | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3   | Галузь знань:<br><b>02 «Культура і мистецтво»</b><br>Спеціальність:<br><b>022 Дизайн</b>                                    | Нормативна                           |                       |
| Модулів – 2  | Освітньо-професійні програми:<br><b>«Графічний дизайн»</b><br><b>«Мультимедійний дизайн»</b><br><b>«Промисловий дизайн»</b> | <b>Рік підготовки:</b>               |                       |
| Загальна кількість годин - <b>90</b>   |   | 2                                    | 2                     |
|  |   | <b>Семестр</b>                       |                       |
|  |   | 3                                    | 3                     |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних - <b>3</b><br>самостійної роботи студента – <b>3</b> | Перший рівень вищої освіти  | <b>Лекції</b>                        |                       |
|  |   | -                                    | -                     |
|  |   | <b>Практичні</b>                     |                       |
|  |   | 45 год.                              | 12 год.               |
|  |   | <b>Самостійна робота</b>             |                       |
|  |   | 45 год.                              | 78 год.               |
|  |   | <b>Індивідуальні завдання:</b>       |                       |
|  |   | Вид контролю: <b>перегляд</b>        |                       |

| Найменування показників  | Галузь знань, спеціальність, назва ОПП, рівень вищої освіти   | Характеристика навчальної дисципліни |                       |
|--|---|--------------------------------------|-----------------------|
|  |   | денна форма навчання                 | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3   | Галузь знань:<br><b>02 «Культура і мистецтво»</b><br>Спеціальність:<br><b>022 Дизайн</b>                                    | Нормативна                           |                       |
| Модулів – 2  | Освітньо-професійні програми:<br><b>«Графічний дизайн»</b><br><b>«Мультимедійний дизайн»</b><br><b>«Промисловий дизайн»</b> | <b>Рік підготовки:</b>               |                       |
| Загальна кількість годин - <b>90</b>   |   | 2                                    | 2                     |
|  |   | <b>Семестр</b>                       |                       |
|  |   | 4                                    | 4                     |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних - <b>3</b><br>самостійної роботи студента – <b>3</b> | Перший рівень вищої освіти  | <b>Лекції</b>                        |                       |
|  |   | -                                    | -                     |
|  |   | <b>Практичні</b>                     |                       |
|  |   | 45 год.                              | 12 год.               |
|  |   | <b>Самостійна робота</b>             |                       |
|  |   | 45 год.                              | 78 год.               |
|  |   | <b>Індивідуальні завдання:</b>       |                       |
|  |   | Вид контролю: <b>перегляд</b>        |                       |

**Примітка:** співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 1 сем. та 2 сем. для денної форми навчання – **50/50%**; для заочної форми навчання – **15/85%**

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вузловими моментами у навчанні студента є розвиток наступних знань та навиків: Образне композиційне мислення, розвинуте у результаті постійної праці над осмисленням змісту завдання.

Вміння виразити пластику та пропорції конкретної природи в його багатстві та цілності складових елементів (простір, середовище, об'ємна форма, освітлення, взаємодія предметів, фактура матеріалу, індивідуальна характеристика).

Основний зміст рисунків, виконання яких потребує багато часу:

Вміння виконувати начерки з природи, що рухається і короточасні рисунки, формуючи навик у початкового художника до постійного огляду навколишнього середовища.

Вміння на основі придбаних знань малювати за уявою та пам'яті, що має особливе значення для творчої діяльності митця;

Вільне володіння технічними засобами відображення, що сприяє індивідуальним можливостям художника у відтворенні його творчих задумів.

Глибоке критичне освоєння художньої спадщини, яке допомагає творчому зростанню молодого художника, підвищуючи його культуру та художній смак. З цією метою аналізуються рисунки майстрів і виконуються копії з них.

Придбання цих знань і навиків виконується поступово від простих завдань на перших курсах, до складних – на старших, особливо на останньому, коли задача створення закінченого художнього твору повинна відповідати загальному стану високого мистецтва.

В результаті вивчення дисципліни «Рисунок» студенті повинні:

**Знати** основи лінійної та повітряної перспективи, закони розподілення світла по формі, поняття світо-тіньових відношеннях, основи пластичної анатомії людини;

**Вміти аналізувати,**

виразно відтворювати конкретний пластичний зміст природи з урахуванням цілності усіх складових: простору, середовища, пропорцій та об'ємної форми, освітлення, фактури матеріалу. Вміти цільно бачити, спостерігати та запам'ятовувати бачене, виконувати короточасні рисунки, начерки, рисунки за уявою.

**Мати навички**

послідовно вести роботу над рисунком на основі принципу від загального до простого, а потім від простого до узагальненого, володіти технічними прийомами рисування від простих до самих складних.

| Спеціальні (фахові) компетентності  | СК   |
|---|------|
| Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями) | СК-9 |

### 3. Програма навчальної дисципліни

**1 семестр (1 курс) містить :**

**2** модуля, 4 практичних завдання за темою: «Складний натюрморт з побутових предметів»

МОДУЛЬ 1 містить практичні завдання:

- 1) «Нескладний натюрморт з геометричних фігур»
- 2) «Натюрморт з геометричних фігур зі сквозною прорисовкою»

МОДУЛЬ 2 містить практичні завдання:

- 1) «Нескладний натюрморт з побутових предметів»
- 2) «Натюрморт з різних за формою та пластиккою предметів»

**2 СЕМЕСТР ( 1 курс) містить:**

2 модуля, 4 практичних завдання за темою: «Гіпсова голова людини»

МОДУЛЬ 1 містить практичні завдання:

- 1) «Рисунок обрубковки черепа людини в 3-х положеннях»
- 2) «Рисунок гіпсових деталей голови людини»

МОДУЛЬ 2 містить практичні завдання:

- 1) «Рисунок гіпсової анатомічної голови (Екорше Гудона)»
- 2) «Рисунок гіпсової голови людини ( Сократ)»

**3 СЕМЕСТР (2 КУРС) містить:**

2 модуля, 4 практичних завдання за темою: «Голова людини з плечовим поясом»

МОДУЛЬ 1 містить практичні завдання:

- 1) «Рисунок гіпсової голови»
- 2) «Рисунок черепа людини у трьох положеннях»

МОДУЛЬ 2 містить практичні завдання:

- 1) «Рисунок живої голови людини у трьох положеннях»
- 2) «Рисунок живої голови людини з плечовим поясом»

**4 СЕМЕСТР ( 2 курс) містить:**

2 модуля, 4 практичних завдання за темою «Гіпсова класична постать людини»

МОДУЛЬ 1 містить практичні завдання:

- 1) «Рисунок анатомічної постаті (Екорше Гудона) у двох положеннях»
- 2) «Рисунок гіпсової постаті людини»

МОДУЛЬ 2 містить практичні завдання:

- 1) «Короткочасні рисунки класичної гіпсової постаті людини»
- 2) «Рисунок гіпсової класичної постаті людини»

### 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем   | Кількість годин |              |          |          |          |          |              |              |           |           |           |           |  |
|---|-----------------|--------------|----------|----------|----------|----------|--------------|--------------|-----------|-----------|-----------|-----------|--|
|   | Денна форма     |              |          |          |          |          | Заочна форма |              |           |           |           |           |  |
|   | усьо го         | у тому числі |          |          |          |          | усь ого      | у тому числі |           |           |           |           |  |
|   |                 | л            | п/з      | ла б     | ін д     | с.р.     |              | л            | п/з       | лаб       | інд       | с.р.      |  |
| <i>1</i>  | <i>2</i>        | <i>3</i>     | <i>4</i> | <i>5</i> | <i>6</i> | <i>7</i> | <i>8</i>     | <i>9</i>     | <i>10</i> | <i>11</i> | <i>12</i> | <i>13</i> |  |
| <b>1 семестр (1 курс)</b>   |                 |              |          |          |          |          |              |              |           |           |           |           |  |
| <b>Складний натюрморт з побутових предметів</b>                                 |                 |              |          |          |          |          |              |              |           |           |           |           |  |
| <b>Модуль 1</b>   |                 |              |          |          |          |          |              |              |           |           |           |           |  |
| 1. Нескладний натюрморт з геометричних фігур<br>Перевірочне завдання.           | 18              | -            | 9        | -        | -        | 9        |              |              |           |           |           |           |  |
| 2. Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних форм (не більше трьох) з сквозною | 24              | -            | 12       | -        | -        | 12       |              |              |           |           |           |           |  |

|   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
|---|-----------|----------|-----------|----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| прорисовкою. Вивчення пропорцій, побутова лінійної повітряної перспективи, формоутворення .   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| Усього за 1 модуль  | 42        |          | 21        |          |          | 21        |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 2</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1. Рисунок натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні форми. Лінійно-конструктивна побудова. Використання основних тональних відношень. Лінійна та повітряна перспектива.   | 12        | -        | 6         | -        | -        | 6         |           |          |           |           |           |           |           |
| 2. Екзаменаційне завдання. Рисунок складного натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні предмети. Використовуються світлі, однотонні драпіровки. Перевіряється вміння студентів компонувати на аркуші різні за формою на розміром предмети. Побудова лінійної та повітряної перспективи. Тональне рішення натюрморту. | 36        | -        | 18        | -        | -        | 18        | 90        | -        | 12        | -         | -         | -         | 78        |
| Усього за 2 модуль  | 48        |          | 24        |          |          | 24        | 90        |          | 12        |           |           |           |           |
| <b>Усього за 1 семестр</b>  | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>12</b> | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>78</b> |
| <i>1</i>  | <i>2</i>  | <i>3</i> | <i>4</i>  | <i>5</i> | <i>6</i> | <i>7</i>  | <i>8</i>  | <i>9</i> | <i>10</i> | <i>11</i> | <i>12</i> | <i>13</i> | <i>13</i> |
| <b>2 семестр (1 курс) Гіпсова голова людини</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 1</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1. Рисунок гіпсових деталей голови людини: ніс, губи, очі, вухо. Вивчаються конструктивні особливості деталей голови людини, пропорцій, аналіз формоутворення. Тональне рішення.  | 18        | -        | 9         | -        | -        | 9         |           |          |           |           |           |           |           |
| 2. Рисунок обрубковки черепа людини в 3-х положеннях  | 24        | -        | 12        | -        | -        | 12        |           |          |           |           |           |           |           |
| Усього за 1 модуль  | 42        |          | 21        |          |          | 21        |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 2</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1. Рисунок гіпсової анатомічної голови (Екорше  | 12        | -        | 6         | -        | -        | 6         |           |          |           |           |           |           |           |



|   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
|---|-----------|----------|-----------|----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Гудона). Вивчення анатомічної будови голови, пропорцій, конструктивних особливостей.  |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 2.Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової голови Сократа. Перевіряється вміння студентів компоувати голову на аркуші. Побудова з урахуванням конструктивних особливостей, пропорцій. Тональне рішення. | 36        | -        | 18        | -        | -        | 18        | 90        | -        | 12        | -         | -         | -         | 78        |
| Усього за 2 модуль  | 48        |          | 24        |          |          | 24        | 90        | -        | 12        | -         | -         | -         | 78        |
| <b>Усього за 2 семестр</b>  | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>12</b> | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>78</b> |
| <b>3 семестр ( 2 курс) Голова людини з плечовим поясом</b>  |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 1</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1.Рисунок гіпсової голови. Перевірочне завдання.  | 18        | -        | 9         | -        | -        | 9         |           |          |           |           |           |           |           |
| 2.Рисунок черепа людини у 3-х положеннях. Вивчення анатомічної та конструктивної будови черепа.   | 24        | -        | 12        | -        | -        | 12        |           |          |           |           |           |           |           |
| Усього за 1 модуль  | 42        |          | 21        |          |          | 21        |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 2</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1.Рисунок голови у 3-х положеннях. Вивчення побудови голови людини у різних положеннях і ракурсах.  | 12        | -        | 6         | -        | -        | 6         |           |          |           |           |           |           |           |
| <i>1</i>  | <i>2</i>  | <i>3</i> | <i>4</i>  | <i>5</i> | <i>6</i> | <i>7</i>  | <i>8</i>  | <i>9</i> | <i>10</i> | <i>11</i> | <i>12</i> | <i>13</i> |           |
| 2.Екзаменаційне завдання. Рисунок живої голови людини з плечовим поясом. Студент повинен показати вміння рисувати голову людини.  | 36        | -        | 18        | -        | -        | 18        | 90        | -        | 12        | -         | -         | -         | 78        |
| Усього за 2 модуль  | 48        |          | 24        |          |          | 24        | 90        | -        | 12        | -         | -         | -         | 78        |
| <b>Усього за 3 семестр</b>  | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>12</b> | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>-</b>  | <b>78</b> |
| <b>4 семестр (2 курс) Гіпсова класична постать людини</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| <b>Модуль 1</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |           |           |           |           |
| 1.Рисунок гіпсової фігури людини  | 18        | -        | 9         | -        | -        | 9         |           |          |           |           |           |           |           |
| 2.Рисунок анатомічної постаті (Екорше Гудона) у двох положеннях. Попередні начерки постаті у різних   | 24        | -        | 12        | -        | -        | 12        |           |          |           |           |           |           |           |

|   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |          |          |           |
|---|-----------|----------|-----------|----------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|----------|----------|-----------|
| положеннях. Вивчення конструктивних особливостей людини та її анатомічної побудови.   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |          |          |           |
| Усього за 1 модуль  | 42        |          | 21        |          |          | 21        |           |          |           |          |          |           |
| <b>Модуль 2</b>   |           |          |           |          |          |           |           |          |           |          |          |           |
| 1.Рисунок класичної гіпсової постаті людини. Вивчення пропорцій, конструктивних та пластичних особливостей постаті людини з допомогою ліній та основних тональних відносин. | 12        | -        | 6         | -        | -        | 6         |           |          |           |          |          |           |
| 2.Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової класичної постаті людини. Студент повинен показати вміння скомпонувати на аркуші постать. Вести та закінчувати рисунок тоном.    | 36        | -        | 18        | -        | -        | 18        | 90        | -        | 12        | -        | -        | 78        |
| Усього за 2 модуль  | 48        |          | 24        |          |          | 24        | 90        | -        | 12        | -        | -        | 78        |
| <b>Усього за 4 семестр</b>  | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>45</b> | <b>90</b> | <b>-</b> | <b>12</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>78</b> |

5.

### Теми семінарських занять

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

### 6. Теми практичних занять

| № з/п                      | Назва теми   | Кількість годин |        |
|----------------------------|--|-----------------|--------|
|                            |  | денна           | заочна |
| <b>1 семестр ( 1 курс)</b> |  |                 |        |
| <b>Натюрморт</b>           |  |                 |        |
| 1                          | Нескладний натюрморт з геометричних фігур<br>Перевірочне завдання.   | 9               |        |
| 2                          | Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних форм (не більше трьох) з сквозною прорисовкою. Вивчення пропорцій, побутова лінійної повітряної перспективи, формоутворення .   | 12              |        |
| 3                          | Рисунок натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні форми. Лінійно-конструктивна побудова. Використання основних тональних відношень. Лінійна та повітряна перспектива.   | 6               |        |
| 4                          | Екзаменаційне завдання. Рисунок складного натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні предмети. Використовуються світлі, однотонні драпіровки. Перевіряється вміння студентів компонувати на аркуші різні за формою на розміром предмети. Побудова лінійної та повітряної перспективи. Тональне рішення натюрморту. | 18              | 12     |
| <b>2 семестр (1 курс)</b>  |  |                 |        |

|    |   |    |    |
|----|---|----|----|
|    | <b>Гіпсова голова</b>   |    |    |
| 5  | Рисунок гіпсових деталей голови людини: ніс, губи, очі, вухо. Вивчаються конструктивні особливості деталей голови людини, пропорцій, аналіз формоутворення. Тональне                                  | 9  |    |
| 6  | Рисунок обрубовки черепа людини в 3-х положеннях  | 12 |    |
| 7  | Рисунок гіпсової анатомічної голови (Екорше Гудона). Вивчення анатомічної будови голови, пропорцій, конструктивних особливостей.  | 6  |    |
| 8  | Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової голови Сократа. Перевіряється вміння студентів компоувати голову на аркуші. Побудова з урахуванням конструктивних особливостей, пропорцій. Тональне рішення. | 18 | 12 |
|    | <b>3 семестр ( 2 курс)</b><br><b>Голова людини з плечовим поясом</b>  |    |    |
| 9  | Рисунок гіпсової голови. Перевірочне завдання.  | 9  |    |
| 10 | Рисунок черепа людини у 3-х положеннях. Вивчення анатомічної та конструктивної будови черепа.   | 12 |    |
| 11 | Рисунок голови у 3-х положеннях. Вивчення побудови голови людини у різних положеннях і ракурсах.  | 6  |    |
| 12 | Екзаменаційне завдання. Рисунок живої голови людини з плечовим поясом. Студент повинен показати вміння рисувати голову людини.  | 18 | 12 |
|    | <b>4 семестр (2 курс)</b><br><b>Гіпсова класична постать людини</b>   |    |    |
| 13 | Рисунок гіпсової фігури людини  | 9  |    |
| 14 | Рисунок анатомічної постаті (Екорше Гудона) у двох положеннях. Попередні начерки постаті у різних положеннях. Вивчення конструктивних особливостей людини та її анатомічної побудови.                 | 12 |    |
| 15 | Рисунок класичної гіпсової постаті людини. Вивчення пропорцій, конструктивних та пластичних особливостей постаті людини з допомогою ліній та основних тональних відносин.                             | 6  |    |
| 16 | Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової класичної постаті людини. Студент повинен показати вміння скомпоувати на аркуші постать. Вести та закінчувати рисунок тоном.                                 | 18 | 12 |
|    | <b>5 семестр ( 3 курс)</b><br><b>Стояча оголена постать людини з опорою на одну ногу</b>  |    |    |
| 17 | Рисунок міського пейзажу.   | 9  |    |
| 18 | Рисунок верхніх на нижніх кінцівок у їх взаємозв'язку на живій моделі. Вивчення конструктивних, анатомічних та пластичних особливостей верхніх та нижніх кінцівок людини.                             | 12 |    |
| 19 | Короткостроковий рисунок оголеної чоловічої постаті з опорою на одну ногу. Вивчення конструктивних і пластичних особливостей постаті людини та анатомічної будови живої моделі.                       | 6  |    |
| 20 | Екзаменаційне завдання. Рисунок оголеної чоловічої постаті з опорою на одну ногу.   | 18 | 12 |
|    | <b>6 семестр (3 курс)</b><br><b>Рисунок сидячої постаті людини у динаміці</b>   |    |    |

|    |   |            |           |
|----|---|------------|-----------|
| 21 | Портрет з руками в середовищі.                                      | 9          |           |
| 22 | Рисунок сидячої оголеної чоловічої фігури на площині.               | 12         |           |
| 23 | Начерки оголеної постаті людини. Жіноча модель.                     | 6          |           |
| 24 | Екзаменаційне завдання. Рисунок оголеної жіночої фігури на площині. | 18         | 12        |
|    | <b>Разом</b>  | <b>270</b> | <b>78</b> |

### 7. Теми лабораторних занять

Програмою не передбачається проведення лабораторних занять.

### 8. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи складається з повторення лекційного матеріалу, а також виконання практичних завдань, які є елементами модулів.

Теми самостійної роботи студентів співпадають з темами практичної роботи

| № з/п                                    | Назва теми  | Кількість годин |        |
|--|---|-----------------|--------|
|  |   | денна           | заочна |
| <b>1 семестр ( 1 курс) Натюрморт</b>     |   |                 |        |
| 1  | Нескладний натюрморт з геометричних фігур<br>Перевірочне завдання.  | 9               |        |
| 2  | Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних форм (не більше трьох) з сквозною прорисовкою. Вивчення пропорцій, побутова лінійної повітряної перспективи, формоутворення .  | 12              |        |
| 3  | Рисунок натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні форми. Лінійно-конструктивна побудова. Використання основних тональних відношень. Лінійна та повітряна перспектива.  | 6               |        |
| 4  | Екзаменаційне завдання. Рисунок складного натюрморту з побутових предметів, що нагадують основні геометричні предмети. Використовуються світлі, однотонні драпіровки. Перевіряється вміння студентів компоувати на аркуші різні за формою на розміром предмети. Побудова лінійної та повітряної перспективи. Тональне рішення натюрморту. | 18              | 78     |
| <b>2 семестр (1 курс) Гіпсова голова</b> |   |                 |        |
| 5  | Рисунок гіпсових деталей голови людини: ніс, губи, очі, вухо. Вивчаються конструктивні особливості деталей голови людини, пропорцій, аналіз формоутворення. Тональне  | 9               |        |
| 6  | Рисунок обрубковки черепа людини в 3-х положеннях   | 12              |        |
| 7  | Рисунок гіпсової анатомічної голови (Екорше Гудона). Вивчення анатомічної будови голови, пропорцій, конструктивних особливостей.  | 6               |        |
| 8  | Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової голови Сократа. Перевіряється вміння студентів компоувати голову на аркуші. Побудова з урахуванням конструктивних особливостей, пропорцій. Тональне рішення.   | 18              | 78     |
| <b>3 семестр ( 2 курс)</b>               |   |                 |        |

|    |   |            |            |
|----|---|------------|------------|
|    | <b>Голова людини з плечовим поясом</b>  |            |            |
| 9  | Рисунок гіпсової голови. Перевірочне завдання.  | 9          |            |
| 10 | Рисунок черепа людини у 3-х положеннях. Вивчення анатомічної та конструктивної будови черепа.   | 12         |            |
| 11 | Рисунок голови у 3-х положеннях. Вивчення побудови голови людини у різних положеннях і ракурсах.  | 6          |            |
| 12 | Екзаменаційне завдання. Рисунок живої голови людини з плечовим поясом. Студент повинен показати вміння рисувати голову людини.  | 18         | 78         |
|    | <b>4 семестр (2 курс)</b><br><b>Гіпсова класична постать людини</b>   |            |            |
| 13 | Рисунок гіпсової фігури людини  | 9          |            |
| 14 | Рисунок анатомічної постаті (Екорше Гудона) у двох положеннях. Попередні начерки постаті у різних положеннях. Вивчення конструктивних особливостей людини та її анатомічної побудови. | 12         |            |
| 15 | Рисунок класичної гіпсової постаті людини. Вивчення пропорцій, конструктивних та пластичних особливостей постаті людини з допомогою ліній та основних тональних відносин.             | 6          |            |
| 16 | Екзаменаційне завдання. Рисунок гіпсової класичної постаті людини. Студент повинен показати вміння скомпонувати на аркуші постать. Вести та закінчувати рисунок тоном.                | 18         | 78         |
|    | <b>5 семестр (3 курс)</b><br><b>Стояча оголена постать людини з опорою на одну ногу</b>   |            |            |
| 17 | Рисунок міського пейзажу.   | 9          |            |
| 18 | Рисунок верхніх на нижніх кінцівок у їх взаємозв'язку на живій моделі. Вивчення конструктивних, анатомічних та пластичних особливостей верхніх та нижніх кінцівок людини.             | 12         |            |
| 19 | Короткостроковий рисунок оголеної чоловічої постаті з опорою на одну ногу. Вивчення конструктивних і пластичних особливостей постаті людини та анатомічної будови живої моделі.       | 6          |            |
| 20 | Екзаменаційне завдання. Рисунок оголеної чоловічої постаті з опорою на одну ногу.   | 18         | 78         |
|    | <b>6 семестр (3 курс)</b><br><b>Рисунок сидячої постаті людини у динаміці</b>   |            |            |
| 21 | Портрет з руками в середовищі.  | 9          |            |
| 22 | Рисунок сидячої оголеної чоловічої фігури на площині.   | 12         |            |
| 23 | Начерки оголеної постаті людини. Жіноча модель.   | 6          |            |
| 24 | Екзаменаційне завдання. Рисунок оголеної жіночої фігури на площині.   | 18         | 78         |
|    | <b>Разом</b>  | <b>270</b> | <b>462</b> |

## 9. Індивідуальні завдання

Програмою передбачається, що всі запропоновані практичні завдання у кожного студента повинні мати оригінальне графічне рішення. Крім того, можливе виконання додаткових власних композицій.

## 7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань.

Основна форма вивчення курсу — комбінація практичної академічної і творчої роботи при виконанні аудиторних та поза аудиторних завдань в контексті учбового курсу.

Мета запропонованих завдань — вправи побудовані за принципом послідовного ускладнення учбових задач, пов'язаних між собою смисловим навантаженням.

## 8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Форма підсумкового контролю: екзаменаційний перегляд.

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань (поточний перегляд) за 1 та 2 модуль.

### 12. Розподіл балів, які отримують студенти.

| Практичні роботи | 1сем. | 2сем. | 3сем. | 4сем. | 5сем. | 6сем. |
|------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Модуль 1         | 40    | 40    | 40    | 40    | 40    | 40    |
| Модуль 2         | 60    | 60    | 60    | 60    | 60    | 60    |
| Разом            | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   |

### Шкала оцінювання: національна ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою                              |   |
|--|-------------|--|---|
|  |             | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики         | для заліку  |
| 90 – 100                                     | <b>A</b>    | відмінно   | зараховано  |
| 82-89  | <b>B</b>    | добре  |   |
| 74-81  | <b>C</b>    |  |   |
| 64-73  | <b>D</b>    | задовільно   |   |
| 60-63  | <b>E</b>    |  |   |
| 35-59  | <b>FX</b>   | незадовільно з можливістю повторного складання             | не зараховано з можливістю повторного складання             |
| 1-34   | <b>F</b>    | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

### 12.2 Основні критерії оцінок з дисципліни «Рисунок»

**Відмінно (90-100 балів, A):** Рисунок виконано бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного виконання окремих його елементів та деталей:

- точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів в аркуші паперу;
- визначено та передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів автора;

- вірне зображення пропорційних співвідношень одного об'єкту до іншого, окремих деталей до цілого;
  - точна передача конструкції об'єкту зображення, переконлива передача форми об'єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень;
  - висока технічна майстерність, професіоналізм.
- Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунок виглядає дуже майстерним, естетичним, відчувається певна натхненність при виконанні завдання.

**Добре (82–89 балів, В; 74–81 балів, С)** (4+, 4, 4-)\*. Рисунок виконано добре як з точки зору загального естетичного сприйняття, так і з точки зору графічного виконання:

- добре розташування на аркуші паперу;
- непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів;
- добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого;
- проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи;
- непогане використання графічного матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.

Добре виконаний рисунок, але є недосконале виконання елементів.

**Задовільно (64-73 балів D; 60-63, E)**(3+, 3, 3-)\*. Рисунок виконано достатньо непогано з точки зору графічного виконання окремих його елементів і деталей:

- непогане використання графічного матеріалу, технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення.
- непогане розташування усього зображення в аркуші паперу;
- невиразно визначено і передано рух зображеного об'єкту;
- не зовсім точно зображення пропорційних співвідношень;
- присутні помилки у передачі форми об'єктів;
- недосконале використання графічного матеріалу;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка

**Незадовільно (35-59 балів, FXF)**( 2, 2-)\*. Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;

Задовільно виконаний рисунок, але помітно недосконале виконання одного або декількох елементів, порушення послідовності виконання рисунка.

**Незадовільно (1–34 балів, F)**. Рисунок виконано незадовільно з точки зору графічного виконання:

- суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу;
- погано передано рух зображеного об'єкту;
- є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень;
- недосконала передача конструкції об'єкту зображення;
- слабка технічна майстерність;
- Незадовільно виконаний рисунок, є суттєві порушення послідовності виконання рисунка.

## Тезаурус навчальної дисципліни «Академічний рисунок»

| Українська мова       | Англійська мова                     | Російська мова        |
|-----------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| Автопортрет           | self-portrait                       | автопортрет           |
| Баланс                | balance                             | баланс                |
| Виразність            | expressiveness                      | выразительность       |
| Голова                | head                                | голова                |
| Динаміка              | dynamics                            | динамика              |
| Зарисовка             | sketch                              | зарисовка             |
| Композиція            | composition                         | композиция            |
| Компонувати           | to compose                          | компоновать           |
| Конструктивна точка   | structural point/layout             | конструктивная точка  |
| Конструкція           | construction                        | конструкция           |
| Лінія                 | line                                | линия                 |
| Лінія горизонту       | line of horizon                     | линия горизонта       |
| Матеріальність        | materiality                         | материальность        |
| Мускулатура           | muscles                             | мускулатура           |
| Наріс                 | fast sketch                         | набросок              |
| Натюрморт             | still life                          | натюрморт             |
| Об'єм                 | volume                              | объем                 |
| Оголена постать       | nude model                          | обнаженная модель     |
| Одягнена постать      | dressed model                       | одетая модель         |
| Освітлення            | lightning                           | освещение             |
| Пластична Анатомія    | surface anatomy                     | пластическая анатомия |
| Пейзаж                | landscape, seascape, cityscape etc. | пейзаж                |
| Пластика              | plastique                           | пластика              |
| Площина               | surface                             | плоскость             |
| Пляма                 | spot                                | пятно                 |
| Повітряна перспектива | air perspective                     | воздушная перспектива |
| Постать               | model, figure                       | фигура                |
| Пропорції             | proportion, ratio                   | пропорции, отношения  |
| Простір               | space                               | пространство          |
| Рівновага             | steadiness                          | равновесие            |
| Рисунок               | drawing                             | рисунок               |
| Рух                   | movement                            | движение              |
| Середовище            | environment                         | окружение             |
| Силует                | silhouette                          | силует                |
| Світ                  | light                               | свет                  |
| Скелет                | skeleton                            | скелет                |
| Статика               | static                              | статика               |
| Тінь                  | shade                               | собственная тень      |
| Тінь, що падає        | shadow                              | падающая тень         |
| Точка зору            | point of view                       | точка зрения          |
| Тон                   | tone                                | тон                   |
| Точка сходу           | vanishing point                     | точка схода           |
| Фактура               | facture, surface                    | фактура               |



### 13. Методичне забезпечення

Показ робіт із методичного фонду. Ознайомлення студентів з печатними репродукціями видатних майстрів та застосування додаткової літератури з дисципліни.

#### Базова література

1. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. Учебное пособие. — М.: Изобразительное искусство, 1985.
2. Аничкин Б.А. Стереоперспектива (Теоретические и практические стереоскопии чертежей): в двух частях. — Саратов: Изд.-во Саратовский университет, 1985.
3. Анатомия человека / под ред. Гладышевой А.А.: учебник для техникумов физкультуры и школ тренеров. — М.: Физкультура и спорт, 1977.
4. Барчаи Е. Анатомия для художников. — Будапешт: Корвина, 1977.
5. Барщ А.С. наброски и зарисовки: учебно-методическое пособие для художеств. училищ и училищ прикладн. ис.-тва. — М.: Искусство, 1970.
6. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты: Рисунок, живопись, композиция: учебное пособие. — М.: Просвещение, 1981.
7. Белятин Э.М. Начальные сведения о рисунке и живописи. — М.: Искусство, 1957.
8. Белятин Э.М. Основы изобразительной грамоты. Рисунок: в помощь начинающему художнику. — М.: Госкультпросвет изд., 1956.
9. Бернштейн М.Д. Проблемы учебного рисования. — Л.-М.: Искусство, 1940.
10. Волков Н.Н. Восприятие предмета и рисунок. — М.: Изд.-во Академия педагогических Наук РСФСР, 1950.
11. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: практическое пособие. — М.: Высшая школа, 1992.
12. Кузин В.С. наброски и зарисовки: пособие для училищ. — М.: Просвещение, 1970.
13. Лаптев А.М. Рисунок пером. — М.: Изд.-во Академия художеств СССР, 1962.
14. Материалы и техника рисования: учебное пособие / отв. ред. Королев В.А. — М.: Изобразительное искусство; 2-е изд. — 1984, 3-е изд. — 1987
15. Кордовский Д.Н., Яковлев В.Н., Корнилов К.Н. Пособие по рисунку: учебное пособие для архитектурно-художественных ВТУЗов. — М.-Л.: Госстройиздат, 1938.
16. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. — М.: Высшая школа, 1971.
17. Рабинович М.И. Пластанатомия человека, четвероногих животных и птиц и ее применение в рисунке. — 2-е изд., переработанное и дополненное. — М.: Высшая школа, 1978.
18. Рабинович М.И. Пластанатомия и изображение человека на ее основах: учебное пособие. Рисунок в высшей художественной школе (Московский государственный художественный

институт им. Сурикова). — М.: Искусство, 1987.

19. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка. Курс лекций: учебное пособие для студентов педагогических ВУЗов. — М.: Просвещение, 1973.
20. Ростовцев Н.Н. Академия рисунка: учебное пособие для студентов графических факультетов пединститутов. Дополненное и переработанное. — М.: 2-е издание, 1984.
21. Соловьев А.Н. и др. Учебник рисунка. — М.: Искусство, 1953.
22. Сухенко В.О. Рисунок: навчальний посібник. — К.: Вона-Манте, 2004.
23. Королев В.А. Учебный рисунок: учебное пособие. — М.: Изобразительное искусство, 1981.
24. Федоров М.В. Рисунок и перспектива. — М.: Искусство, 1960.
25. Хитров А.Е. Рисунок: Пособие для обучения художественно-промышленных учебных заведений промысловой кооперации. — М.: Всесоюзное кооперативное издательство, 1957.
26. Vammes G. Der nackte Mensch. — Dresden: Veb Verlag der Kunst, 1982.

### Додаткова література

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. — М., 1974.
2. Арнхейм Р. Новые очерки по психологии искусства. // Пер. с англ. — М.: Прометей, 1994.
3. Башляр Г. Избранное: Поэтика пространства // Пер. с франц. — М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2004.
4. Барышников А.П. Перспектива. Учебное пособие для высших художественных учебных заведений. М.: Искусство, 1955.
5. Гицеску Г. Пластическая анатомия. — В 3 т. — Бухарест: Меридиан, 1963.
6. Даниэль С. М. Искусство видеть: о творческих способностях восприятия, о языке линий и красок и о воспитании зрителя. — Л.: Искусство, 1990.
7. Дейнека А. Учитесь рисовать. — М., 1960.
8. Кузнецов Ю. И. Рисунки Рубенса. — М.: Искусство, 1974.
9. Ли Н. Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. — М.: Эксмо, 2007.
10. Павлова С.В., Инкижинова В.Г. Рисунок. Учебно-методическое пособие. — Улан-Удэ: ВСГТУ, 2004
11. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма». — СПб.: Азбука-классика, 2004.
12. Радлов Н. Э. Рисование с натуры. — Л., 1978.
13. Райдер Э. Полное руководство по рисованию фигуры человека. — Минск: Попурри, 2002.
14. Розанова Н.Н. РИСУНОК: историко-теоретический и методический аспекты: Учебное пособие. — Москва: Изд-во МГУП, 2000.

15. Ростовцев Н. Н. История методов обучения рисованию: Зарубежная школа рисунка. Учебник для студ. — М.: Просвещение, 1981
16. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию: Русская и советская школы рисунка. Учебник для студ. — М.: Просвещение, 1982
17. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок: Учебник для студ. — М.: Просвещение, 1995
18. Сидоров А.А. Рисунок старых мастеров. — М.: Изобразительное искусство, 1990.
19. Соловьев А.М, Смирнов Г.В., Алексеева Е.С. Учебный рисунок. — М.: Искусство, 1953.
20. Mayner F. Kunstleranatomie. — Leipzig, 1958
21. Чеботов І.П. Харківська школа рисунка. — Х.: Софія-А, 2017.